

Samenspel in het sociaal domein

Inhoudsopgave

Samenspel in het sociaal domein	3
Inwoners centraal	3
Observaties	3
Uitspraken van deelnemers	4
Samenspel en wederkerigheid	4
Omdenken	6
Wat willen we vasthouden of versterken	8
Wat willen we verlaten omdat het niet werkt?	10
Wat is er niet en willen we vernieuwen?	10
Reflectie	12

Samenspel in het sociaal domein

23 april zaten we om de tafel met ruim 80 deelnemers om in 3 rondes te praten over samenspel in het sociaal domein.

De deelnemers waren afkomstig uit welzijn, zorg, sport, vrijwilligerswerk, de kerken. We zaten om de tafel met:

- Actieve initiatiefnemers die mee willen praten en doen over hoe participatie is geregeld in Zwolle.
- Actieve inwoners die formeel al meepraten in de Participatieraad en deze bijeenkomst zien als een extra platform om hun stem te laten horen.
- Vrijwilligers en informele zorgers die ondersteuning verlenen als maatje, buddy, begeleider.
- Professionals in het welzijnsveld of werkzaam bij zorgorganisaties.

Inwoners centraal

De inwoners van Zwolle vormen het uitgangspunt voor het samenspel tussen (vrijwilligers)organisaties, tussen formele en informele zorg, tussen inwoners, vrijwilligers en professionals; voor hen doen we het immers.

We hebben de collectieve opgave, geformuleerd aan de hand van de vragen van onze inwoners. Het gaat om:

- **Jeugd:** zonder drempels van school naar werk, participatie en zelfstandig wonen.
- **Mensen met een (psychische) beperking:** een wijkgerichte aanpak voor kwetsbare inwoners.
- **Vitaal en waardig oud worden:** ouderen op het snijpunt van vitaal naar kwetsbaar.

Denken in opgaven helpt bij een integrale blik en het concreet maken wat we precies bedoelen met collectieve aanpakken. De leidraad voor alle inwoners is: **Herstel van het gewone leven, in het gewone leven.** Aan de hand van dit motto zijn we met elkaar in gesprek gegaan.

Observaties

Een belangrijke observatie in álle gespreksrondes was: alle bouwstenen voor een sociale en zorgzame basis zijn aanwezig in Zwolle. Er is veel aanbod, praktijken, expertise, vrijwillige inzet, initiatieven.

Alle bouwstenen zijn nog onvoldoende op elkaar geschakeld en

blijven losse puzzelstukjes, de hele puzzel komt niet in beeld. Een netwerkaanpak kan alle bouwstenen verbinden.

Of het nou over vervoer van senioren, vrijwilligerswerk, het maken van matches tussen vraag en aanbod of ondersteuning ging; tijdens de gesprekken ontstonden matches tussen mensen en activiteiten die tot dan toe nog niet van elkaar wisten wat ze doen.

Uitspraken van deelnemers

- Organisaties durven het nog niet aan om hun aanbod los te laten op het moment dat zij zien dat andere partijen of inwoners dit ook doen.
- Organisaties doen iets liever zelf, dan dat zij samenspel zoeken en het overlaten aan een andere organisatie.
- Zwolse partners doen allemaal leuke eigen dingen....., naast elkaar.
- Je kijkt eerst naar je eigen toko en dan naar de verbinding.
- Zodra het gemeentevervoer van ouderen werd aanbesteed, verdwenen bewoners initiatieven zoals de Tuktuk of vrijwilligersvervoer
- De diversiteit in aanbod leidt tot gebrek aan overzicht.

Samenspel en wederkerigheid

Welke prikkel leidt tot samenwerking? vroegen deelnemers elkaar in de sessies. Een aantal concrete suggesties:

- Wederkerigheid afdwingen in contract of overeenkomst. Letterlijk 'werk' maken door SROI (social return).
- Koppel alle subsidies aan wederkerigheid. Vraag bij nieuwe subsidieovereenkomsten welke tegenprestatie de ontvangende partij voor de stad gaat leveren.
- Investeren in communicatie en zichtbaar maken.

OOK OVER DE KWETSBARE INWONER:

DIT

WIL IK KWIJT!

EN HOEVEEL HEBBEN WE DAAR VOOR OVER?

VERBINDEN & SAMENWERKEN

WAT ZIJN ONZE IDEALEN?

...MAAR WAT KOST HET ALS JE LATER MOET BIJSPIJKEREN?

MAAR HOEVEEL KUNNEN WE AAN ALS **PROFESSIONAL** EN **VRIJWILLIGER**?

BEN JE BEKEND MET ANDERE ORGANISATIES?

SAMEN SPEL

BEWEEGEROMHEEN

* DOORVERWIJZEN
* MENGVORMEN
meer **NAAST** elkaar dan **MET** elkaar?

ÉÉN DING...

...IS ZEKER!

HET KAN MISGAAN!
HOE HANDEL JE DIT?
* PREVENTIEF HANDELEN
* RELATIE AANGAAN

ook de relatie aangaan met andere profs kost tijd!

VRIJWILLIGER maar ook PROFESSIONAL BEGELEIDEN EN ONDERSTEUNEN v.d. INWONER

KUNST & SPORT → BREED BEREIK
KAN BEWONER HELPEN IN HET OPBOUWEN VAN RELATIES
= NIET alleen op 'het veld'

VEEL MOGELIJKHEDEN TOT PARTICIPATIE

- INVESTEREN IN DE START
- PREVENTIEGERICHT WERKEN
- GEZONDE MEDEBURGERS MOBILISEREN
- INCLUSIEVE SAMENLEVING
- WIJKCENTRUM WORDT VAN de wijk! = multifunctionaliteit = ONTMOETINGS PLEK (+ goede digitale infrastructuur)
- **HALEN & BRENGEN**

Omdenken

Veelvuldig werd gevraagd om **omdenken**. Een paar voorbeelden:

- Kunnen we hulpverleners vragen op te houden met 'hulp te verlenen'. De reflex om als hulpverlener een probleem op te lossen, kan worden omgezet in de vraag: wat is er al geregeld en hoe kan deze inwoner hier gebruik van maken? Zorg dat hulpverleners toegerust zijn om samen met de omgeving van een jongere of ouder de weg te vinden die past.
- Laten we het zorggeld besteden aan bedrijven en (sport) verenigingen en hen supporten tot het vasthouden van jongeren en kwetsbare inwoners. Met begeleiding door een vertrouwenspersoon uit het voorveld op normale werk- en vrijwilligersplekken.
- Wethouders kunnen bedrijvennetwerken versterken door een actieve benadering en lobby bij bedrijven.
- Check je mindset! Denk niet in kwetsbare mensen maar vraag hen: **wat kunt u betekenen voor Zwolle?**
- Ga ervan uit dat mensen liever hun passie willen delen met

In het gesprek werd de kernvraag voor vitaal en waardig oud worden veranderd van: **Hoe kunnen we ervoor zorgen dat ouderen langer zelfstandig kunnen wonen?** in: **Hoe organiseer ik mijn leven?**

anderen, in plaats van naar een vorm van dagbesteding te gaan die hierbij niet aansluit.

- Verlaat je werkplek. Schuif eens aan bij het sociaal wijkteam. Loop een snuffelstage bij elkaar, ga in elkaars schoenen staan. Vraag je dan af: **wat heeft die ander van mij nodig om zijn werk goed te kunnen doen?**

Ouderen worden geconfronteerd met rouw, verlies, pijn en verdriet. Zij leveren in hoog tempo steeds meer in aan zelfstandigheid, mobiliteit, fysieke kracht, netwerken, partner. Heb oog voor dit proces. De kernvraag voor senioren is: Hoe richt ik mijn leven in? De primaire aandacht gaat niet uit naar een product als respijtzorg, maar bijvoorbeeld naar het goede gesprek over rouw en verlies.

SAMEN SPEL JEUGD

ZONDER DREMPELS
VAN SCHOOL NAAR
WERK EN
PARTICIPATIE!

PLATFORM
VOOR
EN DOOR
ZWOLLENAREN

MAAR
WIE
PRECIES?

TE VEEL IN
DE PROVINCIE?

(STATUSHOUDERS)

- * ANDERE OMGEVING
- * JONGEREN VOELEN NUT
- * SPONSOREN ZIEN HET
- * JAARPROGRAMMA

HYBRIDE LEREN

Onderwijs in
informele setting
SAMESPRAAK MET SCHOLEN

HET IS EEN
HELE
ZOEKTOCHT!

MAAR:

DE JEUGD
HEEFT DE
TOEKOMST!

ONTSCOTTEN
FINANCIËN

SPORT
KAN VEEL
BETEKENEN!

MAAR!

WAT
IS
ER JOH?

IK WEET
WAT ER
ALLEMAAL
SPELT!

IK WIL
OVER
ZICHT!

IK
OOK!

GEEN UITVAL MAAR
RUSTIG AAN DOEN

EN DAN
KUNNEN WE
BETER
SAMEN-
WERKEN!

ALS WE
ELKAAR
KENNEN
GAAT HET
BETER!

kost wel
tijd!!
MET MEERDERE
PARTIJEN AAN TAFEL

WAT KAN JE ZO
(MEER) BETEKENEN
VOOR DE JONGEREN?

PLANNEN PROJECTEN
IDEËN
JONGEREN
WERK
ZORG

WAT
EEN MOGELIJK-
HEDEN!

MAAR HOE
DOEN/REGELEN
WE DIT
SAMEN?

TE DRUK?
GELD?
WAT WEET JE
VAN ELKAAR?

HOE GROOT
ZIJN DE
STUKJES?
(OF IS HET EËNSTUK?)

MISSCHIEN
MOETEN WE
MEER VAN
ONZE PLEK...

DAN ZIEN
WE MEER
MOGELIJKHEDEN?

EN ZIEN
JULLIE
ONS
MEER?

NIET ALLEEN
OVER
ONS
PRATEN!

WIJ
ZIJN TOCH
HET UIT-
GANGS-
PUNT?!

IK BEN
GEKKE
HENKIE
NIET...

MAAR
WIL OOK
GEMOORD
WORDEN!

KOPPELEN!

KENNIS
EN
VAARDIG
HEDEN

PROFS
SPECIALISTEN EN
VRIJWILLIGERS

SAMENWERKING STIMULEREN!

HIER IS
WINST
TE BEHALEN!

AHA!
SAMEN-
WERKING
STIMULEREN

JA DAT
MOETEN
WE LEREN!

Wat willen we vasthouden of versterken

- Zorg dat jongeren met een beperking het huis uit gaan en hun blikveld verbreden.
- Kijk naar de inwoner én zijn omgeving; betrek de hele context.
- Zorg voor natuurlijke verbindingen met 'buiten' en de normale wereld. Huiskamers horen in het voorveld thuis.
- Soms heb je een klein zetje nodig. Het is prettig als iemand iets start, bijvoorbeeld opruimen van je huis, zodat je daarna weer ruimte ziet.
- Inwoners met dementie en niet-aangeboren hersenletsel hebben baat bij specifieke op hen toegesneden vormen van begeleiding en dagbesteding.
- Koppelen van welzijnswerk aan ouderenzorg. Bewoners van verzorging en verpleeghuizen, zitten vaker alleen op hun kamer en voelen zich minder verbonden met de samenleving.

De vier V's: Vasthouden, Versteken, Vernieuwen, Verlaten.

- De groep inwoners met vroege dementie of niet-aangeboren hersenletsel stijgt. Deze groep kan met wat aanpassingen in bijvoorbeeld werktijden, gewoon blijven meedoen. De casemanager dementie kan daar een rol in vervullen.
- Voor mensen met een psychische aandoening werkt het als er één contactpersoon is per gezin. De persoon met een psychische aandoening kan een 'omgevingsplan' maken

en daarin precies beschrijven wat er moet gebeuren als de verwardheid toeslaat. In dat omgevingsplan staan namen, telefoonnummers van de contactpersoon in de straat en in het gezin, beschreven wordt wat de rol van de buren is, wat de rol van het gezin is. Dit omgevingsplan kan onderdeel uitmaken van het wijkplan.

- Bruggebouwers zijn actieve inwoners die een brug slaan naar kwetsbare ouderen.

SAMEN SPEL OUDEREN

MOGELIJKE
ALTERNATIEVEN
HOE
ZIJN DE
REGELS?

VERVOERS
REGELINGEN

VITaAL &
waardig
OUDER WORDEN!

WAT-
KOSTEN-
DEKKEND?

LANG
ZELF-
STANDIG
WONEN!

WAT
VOOR
WONING-
AANPASSEN

BETAAL
BAARHEID

OUDEREN?

NEE:
OUDEREN!
IN ZWOLLE BLIJVEN
WE LANGER
VITaAL

NIET
ALLEEN:
LANG
ZULLEN
ZE LEVEN

MAAR OOK:
HOE
DAN!?

CONTACT
GIRKELS
versterken...?
VERNIEUWEND...?
ANDERE VORM...?
VRIJWILLIGERS!*

vasthouden...?
* MANTELZORGERS DRUK MEER ONDERSTEUNEN?
* GESPECIALISEERDE DAGBESTEDING/ZORG
* INLOOPHUIZEN DEMENTIE

* MEER ZORG MOEILYK BEGELEIDBAREN
* VOORTRAJECT: HOE BEREIK JE MENSEN:
* BETROKKEN BIJ BUURT-KAMER?
* PROFESSIONAL NODIG!

* WELZIJNSWERKER
TERUG IN GEBOUW
* SIGNALEREN & ACTIE ONDERNEMEN
* ZORG ALGEMEEN/EIGEN TOKO
* BREDERE/GEMENGDE ZORGINSTELLING
(EENZAMEN MOEILYK TE BEREIKEN)

KOFFIE-ESTAFETTE!

Klein houden
delen
Bereidheid in de straat

ACH WAT
AARDIG. EEN
KAARTJE!

"ANSICHT
KAART"

70+
55+

KORT
DUREND
GRAAG
EN ZACHT
LANDING...

ALS IK
TERUG
MOET!

GAAN WE
COLLECTIVISEREN?

OF....

- * STRESS WEGNEMEN IN BEP. SITUATIES
- * KEUKENTAFELGESPREK VOOR DUIDELIJKHEID/ONDERSTEUNING
- * PROF BIJ ZO'N GESPREK?
- * DAGBESTEDING: VOLLEDIGE DAG (ONTLASTEN MANTELZORGER)
→ EENZAMHEID 'S AVONDS & WEEKENDS

FAMILIE
OOK MEE
LATEN DOEN

HUH? KUNNEN
WIJ OOK IETS
BETEKENEN?

VRRR...
Happy
Camper

ALS WE MAAR
WEL OP VAKANTIE
KUNNEN MARIJA!

POT ENTELE
VRIJWILLIGERS!

GOED
CONTACT
TUSSEN DE
VERSCHILLENDE
BETROKKENEN

JE KOMT THUIS:
WAT HEB JE NODIG?
SAMENWERKEN
VOOR BETER RESULTAAT

ELKAAR
VAKER...
OPZOEKEN!
RFF!
IK BEN TOE
AAN MANTEL-
ZORG!
MEER SAMEN-
DOEN MAAKT
TAAK LICHTER

(JONG)
DEMENTIE/ALZHEIMER:
DOOR AANPASSINGEN LANGER
ACTIEF KUNNEN BLIJVEN!
GOED VOORBEELD DOET VOLGEN

HET GOLF-KARRETJE
MENSEN HEBBEN DE
BEHOEFTE ZELF IETS
TE KUNNEN BLIJVEN DOEN

WAT IS
JE "HANDICAP"?

SUPER!

IK HAAL
ZO EEN
HOLE IN ONE!

WINKELS

OH NEE! IK
BEN DAAR
NOG NIET
AAN TOE!

IK DENK
TOCH VAN
WEL!

HOE PAK
IK DIT
AAN?

MISSCHIEN
MEER MIJN
TAAK?

GEMEENTE

WAT
BEDDELT-IE
NDU?

MISSCHIEN
WEEET HET
BUURT-
HUIS
MEER?

MEER
ZICHTBAAR
MAKEN!

ZIT IK ER STRAKS
NIET TE VEEL
AAN VAST?

STADSMENS

RELAX!
'T IS EEN SOORT
NOABER-SCHAP!

DORPSMENS

Wat willen we verlaten omdat het niet werkt?

- De gemeentelijke financiële structuur van toewijzingen, potjes, geldstromen, subsidies- en schotten daarin.
- Door de financiële schotten en rapportages komt samenwerking niet tot zijn recht.
- Maak van de handelingsverlegenheid die we allemaal voelen, een collectieve ervaring door het te delen.
- Er is veel aanbod, maar is er ook een vraag? Hebben we er oog voor dat aanbod ook een aanzuigende werking kan hebben?
- Versnippering, gebrek aan samenhang tussen alle activiteiten en aanbod.

- Ga als professional naast een vrijwilliger staan en niet erboven.
- Onnodige regels en registratie.
- Dubbelingen in het aanbod.
- Keukentafelgesprekken door zorgaanbieders. Het sociaal wijkteam doet dat.
- Traditionele vormen van daginvulling op werkdagen loslaten. Eenzaamheid en behoefte aan contact speelt vooral 's avonds en in het weekend.
- Cliënten gaan naar activiteiten van de 'eigen' organisatie. Dit draagt niet bij aan normaliseren.
- Noem kinderen en jongeren geen achterstandskinderen. Denk aan de impact die dat heeft op hen.
- De Wij-Zij cultuur en logica op alle niveaus: jong versus oud, organisaties onderling, informeel-formeel, de verschillende wetten voor jeugd, participatie, langdurige zorg of maatschappelijke ondersteuning.

Wat is er niet en willen we vernieuwen?

- Minder **zorgen** en meer **participeren** naar vermogen; het bedrijfsleven betrekken om kwetsbare inwoners op te nemen. De plekken waar het gewone leven zich afspeelt (werk, sportvereniging, school) versterken met expertise, training en begeleiding.
- Inloophuizen voor en door mensen met dementie in het voorstadium. Naar voorbeeld van de Odense huizen.

- Laagdrempelig personenvervoer met fietstaxi's of golfkarretjes voor eenvoudige ritjes naar de markt. Gerund door vrijwilligers of inwoners.
- Vrijwilligerswerk 'kleiner' maken; ga even met je buur het 8-uur journaal kijken of maak een ontbijtje voor iemand.
- Intramurale locaties van verpleegzorg, beschermd wonen, tot GGZ zorg, kunnen een relatie met de buurt maken. Dat vraagt een transformatie naar buurtgerichte collectieve plekken waar mensen uit de buurt terecht kunnen als vrijwilliger, om koffie te drinken of waar ze een hapje mee eten.

Specialistische hulp

Sociaal Wijkteam Zwolle

Basisinfrastructuur

Maatschappelijk voorveld: welzijn- en zorgorganisaties met een publieke taak en opdracht van de gemeente. Basis voor de opdracht is Participatiewet, Jeugdwet, of Wet publieke gezondheid.

Zelfredzaamheid en ondersteuning uit de omgeving

Maatschappelijk voorveld; onverplicht, vanuit het hart. Buren, initiatieven, mantelzorgers, vrijwilligersorganisaties, maatjes-projecten, de kerken.

Reflectie

De bijeenkomst en alles wat er gezegd is, leidt tot de volgende reflecties:

Zwolle staat op een kruispunt. Intensiever werken aan hybridisering tussen wijkteams en informele partijen? Of ervoor kiezen om de wisselwerking tussen informeel en formeel niet zozeer bij sociale wijkteams te leggen, maar bij de sociale basis (een breed en laagdrempelig aanbod van buurtinitiatieven, vrijwilligersorganisaties en professionele voorzieningen gericht op ontmoeting, vroegsignalering en lichte ondersteuning)?

Het samenspel tussen maatschappelijke organisaties is een middel om tot betere resultaten te komen ten behoeve van de inwoners. De intrinsieke motivatie ligt bij organisaties en impliceert een onderlinge afhankelijkheid. Samenspel is zeker niet makkelijk en vraagt het overstijgen van eigen (organisatie) belangen.

Wat staat samenspel in de weg? De gemeente wil met organisaties kijken waar we drempels kunnen wegnemen en samenspel mogelijk maken.

Het denken in opgaven helpt bij een integrale blik en het concreet maken wat we precies bedoelen met collectief aanpakken. Maar hoe doe je dat: sturen op opgaven die de verschillende kokers en wetten overstijgen?

